

ВСЕ, ЩО У НАС Є СЬОГОДНІ І ЧОГО МИ ДОБ'ЄМОСЯ ЗАВТРА, ЗАЛЕЖИТЬ ВІД НАС САМИХ, ВІД УМІННЯ КОЖНОЇ РАДЯНСЬКОЇ ЛЮДИНИ ПРАЦЮВАТИ ТВОРЧО, ВІД ВИСОКОЇ СВІДОМОСТІ, ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ, ПОЧУТТЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ І ДИСЦИПЛІНИ.

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПORA ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені І. І. МЕЧНИКОВА.

РІК ВИДАННЯ XXXIX

№ 1 (1137)

11 СІЧНЯ 1974 р.

Ціна 2 коп.

МИНУВ 1973 рік, сповнений багатьох звершень, великих досягнень у розвитку радянського суспільства, його економіки, добробуту радянських людей. Новий рік, який ми зустріли, має зробити визначальний внесок у здійснення завдань дев'ятої п'ятирічки. Радянський народ з великим піднесенням зустрів виступ на Пленумі ЦК КПРС, що відбувся у грудні, Генерального секретаря ЦК КПРС Л. І. Брежнєва. На старті Нового року до рішень, прийнятих на Пленумі й сесії, додано Звернення Центрального Комітету КПРС до партії, радянського народу, в якому є заклик у 1974 році примножити трудові зусилля в боротьбі за успішне перетворення в життя рішень XXIV з'їзду КПРС. Звернення Центрального Комітету викликало у

шому вдосконаленню та інтенсифікації виробництва, викликають зміни в його організації і технології, виявляють нові шляхи і можливості науково-технічного прогресу, служать справі будівництва комунізму».

Нашим вченим, всім працівникам і студентам приємно усвідомлювати, що у досягненнях радянського народу є частка їх праці, їх творчого запалу, самовідданої роботи у справі виховання студентської молоді — майбутнього нашої країни.

У Зверненні відзначено, що самовідданою працею робітничого класу, інженерно-технічних працівників у співдружності з наукою забезпечений дальший розвиток радянської індустрії. Обсяг промислової продукції збільшився на 7,3 про-

ДО НОВИХ ВИСОТ П'ЯТИРІЧКИ

всіх трудящих і в тому числі у працівників нашого університету гарячий відгук і новий приплив сил. Як вже повідомлялось, колектив університету непогано попрацював у минулому році, досяг значних успіхів в учбово-виховній та науковій роботі, але, оцінюючи зроблене, колектив університету далекий від безпідставних пишань зробленим. Всі добре розуміють, що треба багато й напружено працювати, щоб успішно завершити плани, накреслені на дев'яту п'ятирічку.

«Виконання і перевиконання плану 1974 року, — говориться у Зверненні, — матиме визначальне значення не тільки для успішного завершення всієї п'ятирічки, але й буде важливим кроком до створення міцної основи для дальшого зростання економічного потенціалу й підвищення матеріального добробуту і культурного рівня народу в наступному п'ятиріччі».

Кожен член нашого колективу сьогодні визначає свої можливості, намічає нові рубежі на 1974 рік, бо якими б не були успіхи у вирішальному році п'ятирічки, вони вже є вчорашні. Визначальний рік п'ятирічки потребує від кожного з нас пошуку нових резервів, нових темпів. Партія надає великого значення успішному виконанню планів року, що наступив, творчій роботі кожного з нас. Визначаючи чергові завдання, виявляючи особисті, колективні резерви, намічаючи зустрічні зобов'язання, необхідно пам'ятати: завдання на 1974 рік дуже напружені й відповідальні. Але вони господарні й здійсненні. У Зверненні говориться:

«Якщо ми будемо працювати завтра краще, ніж сьогодні, то наші плани будуть не тільки виконані, а й перевиконані. Чітка і злагоджена робота з перших днів року, виконання і перевиконання змінних, місячних і кварталних планових завдань повинні стати законом кожного працівника».

На партійно-виробничому активі, що відбувся в кінці минулого року, комуністи університету, весь колектив підбили підсумки вирішального року і визначили свої завдання на 1974 рік, визначальний рік дев'ятої п'ятирічки. Нові соціалістичні зобов'язання колективу університету є продовженням і творчим розвиненням зробленого.

Центральний Комітет високо оцінив успіхи радянських вчених, їх внесок у народне господарство. У Зверненні говориться: «Нових успіхів добилися працівники науки, радянські вчені. Їх самовіддану творчу працю високо цінять радянський народ. Досягнення науки сприяють даль-

шому вдосконаленню та інтенсифікації виробництва, викликають зміни в його організації і технології, виявляють нові шляхи і можливості науково-технічного прогресу, служать справі будівництва комунізму».

Нашим вченим, всім працівникам і студентам приємно усвідомлювати, що у досягненнях радянського народу є частка їх праці, їх творчого запалу, самовідданої роботи у справі виховання студентської молоді — майбутнього нашої країни.

У Зверненні відзначено, що самовідданою працею робітничого класу, інженерно-технічних працівників у співдружності з наукою забезпечений дальший розвиток радянської індустрії. Обсяг промислової продукції збільшився на 7,3 про-

цента при річному завданні 5,8 процента. Понад план випущено продукції більш як на 7 млрд. карбованців.

На зборах партійно-виробничого активу наведені дані по результатах впровадження наукових робіт. Згідно зобов'язань економічний ефект мав складати вісім з половиною мільйонів карбованців. Колектив університету значно перевиконав зобов'язання. Перевиконано також зобов'язання у справі розробки тем по замовленнях підприємств Одеської області. Тобто в успіхах радянського народу є внесок і вчених університету.

У Зверненні Центрального Комітету є слова, які прямо відносяться до вчених, до всієї радянської інтелігенції, до колективу нашого вузу: «Центральний Комітет КПРС висловлює впевненість, що наша радянська інтелігенція з ще більшою енергією, наполегливістю розвиватиме науку, техніку й культуру, добиватиметься підвищення ефективності наукових робіт, якнайшвидшого впровадження в народне господарство найважливіших науково-технічних досягнень, створюватиме духовні цінності, які збагачують життя радянських людей».

Глибоко схвилювало Звернення студентську молоді, теплі слова висловлені на її адресу. І можна не сумніватися, що університетська молоді виправдає надії партії, впевненість ЦК у тому, що «наша чудова молодь з новою силою підтвердить свою вірність Ленінським заповітам, справі Комуністичної партії, ознаменує четвертий рік п'ятирічки ударною працею і відмінним навчанням».

Висока оцінка, яка дана партією молодому поколінню, його політичним і діловим якість, викликає почуття гордості у кожного комсомольця, у кожного юнака і кожної дівчини, надихає на нову ініціативу і творчий пошук, ентузіазм і душевний порив молодості. Починається звіт за семестр — сесія. Студентство університету має довести, що воно гідне високої оцінки, даної партією у Зверненні. Воно добре розуміє свої завдання і виконає високі зобов'язання, які взяло на визначальний рік дев'ятої п'ятирічки.

«До нових трудових перемог, дорогі товариші, до нових трудових подвигів в ім'я дальшого зміцнення могутності нашої Батьківщини, комуністичного будівництва в нашій країні!» — закликає Центральный Комітет КПРС.

Радянські люди відповідають ударною працею, творчим натхненням, самовідданістю в роботі.

ВІДПОВІМО ДІЛОМ

З великим піднесенням зустріли студенти, співробітники університету Звернення Центрального Комітету КПРС до партії, радянського народу. Заклик партії самовіддано працювати у визначальному році п'ятирічки знайшов гарячу підтримку і глибокий відгук у серцях студентства і вчених.

У редакцію надходять листи, в бесідах з кореспондентами «ЗНК» працівники і студенти університету висловлюють прагнення віддати всі сили комуністичному будівництву, виконанню соціалістичних зобов'язань, взятих на 1974 рік. На кафедрах і в установах, групах приймаються зустрічні плани, жваво обговорюються на зборах Звернення і шляхи підвищення ефективності наукових досліджень, успішності.

ВІДМІННО ВЧИТИСЯ

Опубліковано Звернення Центрального Комітету КПРС до партії, до радянського народу. Почуття гордості за свою Батьківщину, творче натхнення пробуджує воно в серці кожної радянської людини. В цьому історичному документі ЦК партії підводить підсумки минулого року, визначає головні напрямки розвитку народного господарства в новому році п'ятирічки, звертається до робітників, колгоспників, радянської інтелігенції та молоді із закликом ще вище піднести прапор соціалістичного змагання, своєю самовідданою працею зміцнювати могутність, примножувати багатства нашої країни. Нам, радянським студентам, радісно усвідомлювати, що з кожним днем, кожною годиною, кожною хвилиною наша держава стає все могутнішою, все сильнішою.

Величні досягнення нашої Батьківщини в третьому, вирішальному році дев'ятої п'ятирічки надихають нас на нові звершення. Країна створила нам всі умови для успішного навчання, побудувала для нас десятки університетів та інститутів, надала нам просторі аудиторії, бібліотеки, нам викладають досвідчені, закохані в науку вчені.

Партія ставить серйозні завдання перед усім радянським народом, висловлює впевненість, що плани 1974 року, визначального року п'ятирічки, будуть, безумовно, виконані.

Є в партійному документі слова, прямо звернені до нас, молоді: «Центральний Комітет висловлює впевненість, що наша чудова молодь з новою силою підтвердить свою вірність Ленінським заповітам, справі Комуністичної партії, ознаменує четвертий рік п'ятирічки ударною працею та відмінним навчанням. Батьківщина вірить в молоде покоління, в його працьовитість, наполегливість і самовідданість!».

Висока оцінка, яку дає партія молодому поколінню Країни Рад, його політичним і діловим якість, викликає почуття гордості у кожного комсомольця, кожного юнака і дівчини, народжує нову ініціативу, ентузіазм і творче піднесення молоді. У відповідь на хвилюючі рядки партійного Звернення ми, студенти орденоносного Одеського державного університету імені І. І. Мечникова, відповідаємо: в 1974-му, визначальному році п'ятирічки — відмінно вчитися, ударно працювати!

Ю. БЕЛОЄНКО,
студент III курсу істафу.

Для блага народу

Звернення Центрального Комітету викликало новий приплив сил у вчених всього університету і, зокрема, нашого факультету. Зараз кафедра географії ґрунтів виробляє новий зустрічний план на визначальний рік п'ятирічки. Вчені кафедри усвідомлюють, яке значення має сьогодні для трудівників сільського господарства допомога вчених, тому на засіданні кафедри прийняте рішення: збільшити обсяг господарних робіт у цьому році на 20-25 процентів, а загальний ефект від впровадження наукових розробок довести до 1,2-1,4 млн. карбованців.

У цьому році ми плануємо поставити два стаціонарні експерименти, які мають значно підвищити врожайність сільськогосподарських культур на зрошуваних землях Півдня України. Пропонується розроблена кафедрою принципово нова технологія вирощування культур. Вона має дати величезний економічний ефект. Наша робота має сприяти дальшому розвитку сільського господарства, підвищенню врожайності, а це значить — поліпшенню добробуту народу, зміцненню економіки держави.

І. ГОГОЛЄВ,
професор, завідувач кафедрою географії ґрунтів.

Я. БЕЛАНЧИН,
доцент.

ПОРА ЗРІЛОСТІ

До цієї події готувалися дуже напружено. Були підготовлені яскраві стенди, які відображають історію факультету, його кафедр, ботанічного саду. Ювілею факультету був присвячений спеціальний випуск газети «Біолог».

І от в урочистій обстановці відкривається вечір, присвячений 40-річчю біологічного факультету. У вестибюлі головного корпусу університету розміщені стенди, виставки праць вчених біофаку, звучить музика.

Актовий зал заповнили студенти й викладачі біофаку, представники інших факультетів, випускники минулих років, які працюють зараз у різних вузах та наукових установах, школах і лабораторіях. У президії — керівники університету й факультету, провідні вчені, випускники.

Урочистий вечір відкрив вступним словом ректор ОДУ, професор О. В. Богатський. Про історію факультету, досягнення вчених розповів декан, доцент В. М. Тошків.

Проректор по учбовій роботі, професор Д. І. Поліщук оголосив наказ ректора, в якому відзначені подію співробітники й студенти біофаку, які домоглися найбільших успіхів.

Теплі слова привітання й поздоровлення з 40-річчям висловили у своїх виступах член-кореспондент АН УРСР професор Ю. П. Зайцев, докторант кафедри фізіології тварин Нгуен Тай Ліонг (ДРВ), який подарував факультету сувенір — картину з життя героїчного В'єтнаму, випускники біофаку, заступник декана хімічного факультету, доцент А. І. Грень, вчителька Є. М. Кальнева, професор Н. С. Шульгіна, кандидат біологічних наук А. М. Кукурадзе, кандидат біологічних наук Є. М. Савченко, студентка п'ятого курсу В. Ольшанецька. Із захопленням зустріли присутні привітання декана фізфаку І. М. Дузя. Секретар партбюро біофаку, доцент Л. О. Рябова оголосила деякі листи і телеграми, в яких висловлені поздоровлення, подяка за науку й знання, за співробітництво.

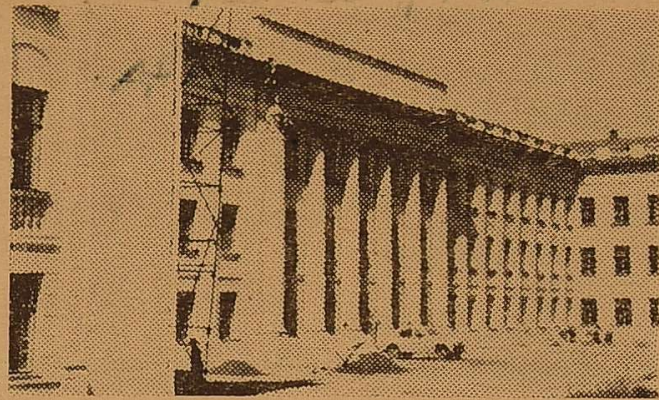
Потім відбувся великий святковий концерт. М. ВІННІКОВА,
доцент.

Матеріали про життя факультету-ювіляра, розповіді про кафедри та установи — на другій сторінці.

П О Р А З Р І Л О С Т І

Біофаку — 40 років

КОМСОМОЛЬЦІ 30-х РОКІВ

Півстоліття тому, після встановлення Радянської влади, перелік партією і урядом постало питання про наукові кадри. Соціалістична революція широко розчинила двері в науку перед трудящими неосіяжної багатонаціональної, ранище пригніченої Росії.

За закликом В. І. Леніна робітничо-селянська молодь безперервним потоком потягувалась до учбових закладів.

Комсомольці, які прийшли із сіл, фабрик і заводів з жаголою оволодівали знаннями, ударно закінчували робфаки по підготовці у вузи.

Серед вихованців біологічного факультету є представники робітничо-селянської молоді того часу, які виростили до вчених із науковими званнями кандидатів, докторів біологічних наук, а один із них став заслуженим діячем науки, членом-кореспондентом АН УРСР, професором. Це — М. О. Савчук.

Незважаючи на післявоєнну розруху, холод і голод в країні,

комсомольці біофаку, не боячись ніяких труднощів, учились з великим інтересом і виконували корисну громадсько-політичну роботу не тільки в університеті, а і в місті, районах Одеської області по виконанню планів перших п'ятирічок молоді Радянської держави.

Всі студенти нашого факультету взяли найактивнішу участь у ліквідації неграмотності серед трудового населення нашого міста, працювали вантажниками в порту й на вокзалі, на різних роботах по благоустрою міста, виконували шефську роботу в військових частинах, госпіталях, на фабриках і заводах, а також в колгоспах області, на машинно-тракторних станціях і багатьох інших підприємствах народного господарства.

Внаслідок соціалістичного змагання, в активній боротьбі за кращу академічність, дисципліну і громадсько-політичну роботу група біологів на чолі з комсомольським ватажком П. І. Дмитрашко в 1934 році одержала

перехідний Червоний прапор, в 1935 році нагороджена путівками на екскурсію в Москву і Ленінград і по Кримсько-Кавказькій лінії.

Успішно закінчили університет, аспірантуру і потім захистили докторські дисертації, стали професорами вихованці біофаку І. Погребняк, А. Дьоміна, Л. Семенюк, Ф. Замбриборщ, С. Грінбарт, І. Самойленко, Н. Шульгіна, А. Шевалев, Б. Павлов. Всі вони присвятили своє життя науково-педагогічній діяльності у вузах.

Особливо почесною є діяльність тих, хто пішов у школу і виховує молоде покоління. Це більшість комсомольців факультету, яких випустили за 40 років.

Л. СЕМЕНЮК,
доктор біологічних наук, професор, пенсіонер.

П. ДМИТРАШКО,
кандидат біологічних наук, доцент.

Вони захищали Вітчизну

Відзначаючи в ці пам'ятні дні знаменну дату — 40-річчя біологічного факультету, ми перш за все звертаємо наші думки до тих, хто в дні Великої Вітчизняної війни був у рядах нашої славної армії. Ми згадуємо тих, кого нема вже з нами, хто поліг смертю хоробрих, захищаючи нашу Вітчизну від німецько-фашистських полчищ.

У перші дні війни пішло на фронт чимало викладачів, співробітників, аспірантів і студентів університету, в тому числі і біологічного факультету. Всього викладацький склад кафедри гідробіології пішов на фронт (зав. кафедрою доцент А. К. Макаров, доцент Г. І. Коноплев, до-

цент С. Б. Грінбарт, старший викладач І. Є. Калібердін).

Боровся під Одесою, а потім у Севастополі, декан біологічного факультету, доцент, комуніст Г. І. Коноплев. Не повернувшись з фронту заступник декана біофаку доцент, комуніст З. І. Дітчук, доцент А. К. Макаров, старший викладач І. Є. Калібердін і інші.

На мармуровій дошці нашого факультету золотими буквами накреслені імена тих, хто в роки Великої Вітчизняної війни пав у боях за Вітчизну. Ось їх імена: Коноплев Г., Дітчук З., Макаров А., Калібердін І., Царенко Д., Ваніта Ф., Савинков А., Гроссман А. Вічна Слава і пам'ять їм!

В ці пам'ятні дні ми звертаємо наші погляди і до тих, хто в роки війни був у рядах армії, борючись за Батьківщину, а після закінчення війни повернувся в рідний університет. На дошці ветеранів Великої Вітчизняної війни біофаку вміщені їх фотографії. Вони боролись з фашистами під Москвою і Сталінградом, на Курсько-Орловській дузі, коло стін Києва і Берліна, визволяли землі від німецьких загарбників.

Ніколи не будуть забуті імена тих, хто боровся за Батьківщину, хто віддав своє життя за щастя майбутнього свого народу.

С. Б. ГРІНБАРТ,
професор, ветеран Вітчизняної війни.

ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА І СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Біологічний факультет надавав і надає допомогу виробництву й сільському господарству.

Кафедра фізіології людини й тварин розробила в ряді колгоспів норми підкорму мікроелементами молодяка великої рогатої худоби й свиней. На базі цих досліджень розроблені практичні рекомендації для півдня Одеської області як у відношенні дозирок, рекомендованих мі-

кроелементів, так і строків прийому і чергування різних мікроелементів, які вносяться у корм. Зараз досліджується на порослях застосування відходів алое в якості біогенних стимуляторів для прискорення росту і розвитку їх.

Велика допомога надана і надається хіміко-фармацевтичному заводу-цеху по добуванню натурального шлункового соку.

Розроблені методи підвищення продукції шлункового соку в собак-донорів, розроблені раціональні харчування, методи діагностики придатності доставлених тварин до повноцінного донорства шлункового соку. Показано значення добавок макро- і мікроелементів для підтримки рівня продукції шлункового соку. В даний час проводиться робота по створенню нового лікарського препарату.

Співробітники кафедри фізіології людини й тварин брали участь з московськими науковими установами в оцінці нового препарату «Питаф». Після фізіологічної апробації препарат рекомендований Мінздравом СРСР до застосування в медицині.

У 1973 році представниками кафедри подані заявки на три авторських свідоцтва.

Р. ФАЙТЕЛЬБЕРГ,
професор, зав. кафедрою.

Ровесниці факультету

Розвиток мікробіології в університеті і перші праці з бактеріології зв'язані з іменами видатних вітчизняних вчених, які працювали в університеті в різних галузях природознавства і медицини й зробили ряд наукових винаходів, які мали важливе значення для розвитку науки. Це Л. С. Ценковський, І. І. Мечников, Д. К. Заболотний, М. Ф. Гамалея, Я. Ю. Бардах та інші.

У 1933 році мікробіологічні дослідження велись вже на кафедрі мікробіології, якою керував член-кореспондент АН УРСР професор Л. І. Рубенчик.

На основі всебічного вивчення мікробіологічних процесів у лиманах було розроблено методику, яка дозволяла синтезувати лікувальну грязь. Розроблялися важливі питання біологічної корозії бетонів морських гідротехнічних споруд.

У роки Великої Вітчизняної війни, в період евакуації розроблялися важливі питання в га-

лузі технічної і загальної мікробіології.

Заслужений діяч науки, доктор медичних наук, професор В. В. Сукнев, видатний учений, який працював у галузі медичної мікробіології і вивчення фільтруючих форм бактерій, керував роботою кафедри мікробіології з 1945 по 1947 рр.

З 1947 по 1952 рр. кафедру очолював відомий дослідник, доктор медичних наук, професор С. М. Мінервін. У цей період, вивчались мікробіологічні процеси в ґрунті полів зрошення.

Наступні п'ять років колектив кафедри розробляв проблеми імунології.

Зараз кафедра мікробіології і вірусології проводить науководослідну роботу з двох важливих тем, які координуються Академією наук СРСР і Академією наук УРСР.

У виконанні наукової тематики кафедри беруть участь студенти-фурканти Н. Панченко,

Н. Петрунь, В. Іваніца, Т. Шмелюва, З. Куїна, В. Хіхін, О. Плахова, Л. Гунченко, Хо Тхі Мінь Лі, Т. Беляєва і інші.

Головний напрямок дослідних робіт кафедри — розвиток фундаментальних і прикладних проблем морської мікробіології, що має велике значення для розробки проблеми «Людина і біосфера».

На протязі ряду років на кафедрі ведеться робота з господарних тем, які мають важливе народно-господарське значення.

За успіхи в учбовій і науководослідній роботі кафедру нагороджено Ювілейною медаллю Всесоюзного мікробіологічного товариства АН СРСР, присвяченою 150-річчю з дня народження Л. Пастера.

За сорок років своєї діяльності кафедра мікробіології і вірусології підготувала понад 400 спеціалістів-мікробіологів і вірусологів, серед яких один доктор наук і понад 35 кандидатів наук.

В. ТУЛЬЧИНСЬКА,
член-кореспондент АН УРСР, професор, зав. кафедрою мікробіології і вірусології.

ПОЗДОРОВЛЕННЯ, ПОДЯКА

У дні святкування 40-річчя біологічного факультету на адресу ювілярів надійшло дуже багато поздоровлень, щирих слів подяки від колишніх студентів, випускників факультету, співробітників різних наукових установ країни, університетів та інших учбових закладів. Друкуємо деякі з них.

Колектив Одеського відділення ордена Трудового Червоного Прапора Інституту біології південних морів, в якому серед спеціалістів з вищою освітою дві третини складають випускники біофаку ОДУ, гаряче поздоровляє професорсько-викладацький склад, всіх співробітників і студентів факультету із 40-річчям.

Ми, співробітники інституту, вже майже 20 років вважаємо біологічний факультет батьківським домом і завжди з радістю приймаємо у себе студентів-практикантів, викладачів, виконуємо спільні дослідження, ділимося своїм досвідом з підростаючою зміною.

Ю. ЗАЙЦЕВ,
керівник Одеського відділення Інституту біології південних морів.
В. САЛЬСЬКИЙ,
секретар парторганізації відділення.

Серед 49 наукових співробітників нашого відділення — 21 випускник біофаку університету. Всі наші наукові роботи, дослідження й нові починання тісно пов'язані з факультетом, де ми завжди знаходимо дієву допомогу, добру пораду і підтримку.

Зі стін Вашого факультету вийшла численна армія викладачів, шкіл, технікумів, вузів, наукових співробітників. Всі вони успішно трудяться на благо освіти, розширення горизонтів науки і освоєння численних багатств нашої дорогої Вітчизни.

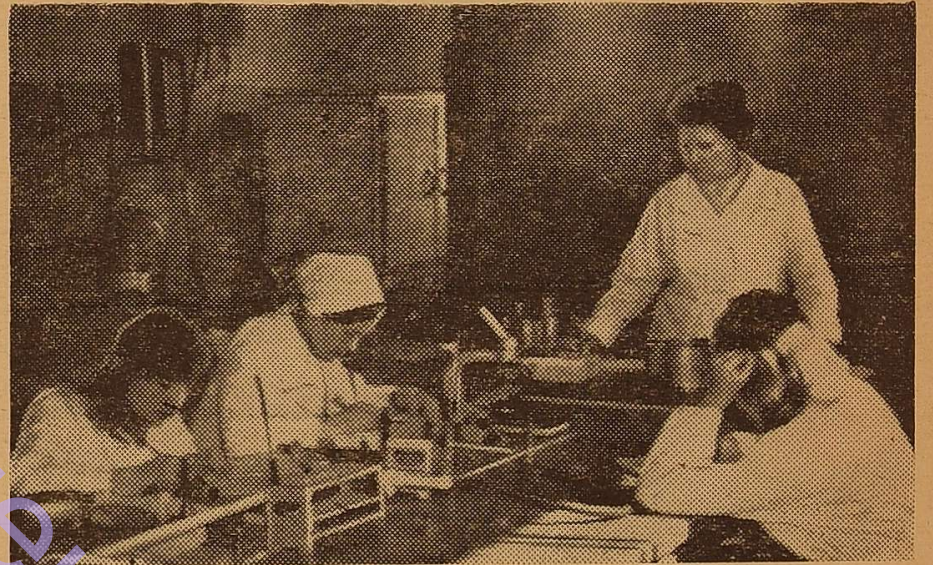
Співробітники Одеського відділення Азово-Чорноморського наукового інституту рибного господарства та океанографії.

Ми — випускники різних поколінь, але кожен з нас у глибині душі зберігає почуття безмежної подяки до наших наставників.

У останні десятиріччя надзвичайно зріс інтерес молоді до біології. Вона по-праву стає наукою номер один. Від неї чекають вирішення найважливіших проблем, які зріли протягом багатьох століть і хвилювали кращі уми людства.

Саме випускникам біологічних факультетів і, зокрема, нашого біофаку, які озброєні сучасними знаннями й виховані на кращих традиціях вітчизняної біологічної науки, належить вирішувати найцікавіші проблеми життя.

Співробітники НДІ імені В. П. Філатова.

Великого значення надають на біофаці виробленню у студентів певних навичок дослідника.

На фото: виконується чергова робота з великого спецпрактикуму.

ПОЧАТОК — ВІД МЕЧНИКОВА

Кафедра зоології безхребетних на біофаці наймолодша — формально вона заснована в 1937 році, але разом з тим вона є найстарішою. У 1937 році вона відокремилась від загальної кафедри зоології, яка створена ще на початку існування Одеського університету — в 1865 році. Першим керівником цієї кафедри був І. І. Мечников, на кафедрі працював А. Ковалевський, причому Мечников займався безхребетними тваринами, а Ковалевський — хребетними.

І. І. Мечников за час роботи в Одеському (Новоросійському) університеті поклав початок багатьом напрямкам у науці: він є (разом з Ковалевським) основоположником порівняльної і еволюційної ембріології; основоположником експериментальної зоології; засновником першої в світі науково обґрунтованої теорії імунітету, яку проголосив у 1883 році з трибуни Одесько-

го університету, робто він поклав початок імунології як науці.

Кафедра зоології безхребетних продовжує традиції І. І. Мечникова. Із самого початку її створення головним напрямком в її діяльності були експериментальні дослідження, в тому числі розроблялись питання експериментальної ембріології й по лінії педагогічної діяльності, читався (і читається) курс ембріології. Після Великої Вітчизняної війни на кафедрі розгорнулися дослідження в галузі імунології. З усіх цих питань створено значну літературу.

Майже всі члени кафедри є вихованцями кафедри. Кафедра через аспірантуру випустила близько 20 кандидатів наук, які працюють нині у вищих учбових закладах і науководослідних установах.

М. САВЧУК,
професор, заслужений діяч науки УРСР.

Матеріали підготовлені редколегією стіннівки «Біолог».

Ніхто не забутий, ніщо не забуто

СЛУХАЮТЬ СТУДЕНТИ ВЕТЕРАНА

Чим більше часу відділяє нас від років Великої Вітчизняної війни, тим більшого значення набуває для нас, стає все дорожчим все те, що пов'язано з цими подіями, що ввійшло невід'ємним здобутком у славу скарбниці нашої історії...

1973 рік ввійшов у нашу пам'ять, крім багатьох інших дат і подій, ще й як рік 30-річчя величезних перемог Радянської Армії у Великій Вітчизняній війні — під Сталінградом, на Курсько-Орловській дузі і на правобережній Україні...

Саме цим знаменним датам і було присвячено чергове засідання суспільно-політичного клубу «Іскра».

... Осінь 1942 року. Сталінград. Тут, на Волзі, розгорнулася найграндіозніша в історії воєн битва. Битва під Сталінградом, що завершилася розгромом 6-ї армії фельдмаршала Паулюса, поклала початок корінному перелому в ході Великої Вітчизняної війни, — розпочався засідання кандидат історичних наук А. Л. Пішевський. — Саме з-під стін фортеці на Волзі наша армія розпочала свій довгий, важкий, але переможний шлях на Захід, до Берліна. Саме Сталінград став для фашистської Німеччини початком кінця... Про героїчні дні оборони, про 140 днів і ночей Сталінградської епопеї розповідь нам сьогодні учасник цих подій генерал-майор у відставці Іван Павлович Єлін.

Під бурхливі оплески підвівся середнього зросту сивоголовий чоловік з широкою низкою орденських стрічок на піджаці. І хоча він був у цивільному, у всій його

го постаті відчувалась якась стрункість, зібраність, що завжди відрізняли кадрових військових. Напрочуд молодими (літа ж які!) очима уважно озирнувшись присутніх. На мить замислившись... «Розповідати? Про війну?». Так, йому було про що розповісти: позаду понад 30 років кадрової служби в лавах Радянської Армії, в бій з ворогом вступив ще в перші дні — в червні сорок першого, під Брестом... Повною мірою випив чашу горя народного, пережив гіркоту відступу і боїв у оточенні — важких, кровопролитних... Воєною долею закинаний до стін Сталінграда, вклав свою частку в перемогу, що стала прологом тієї — сорок п'ятого року.

«13, 14 15 вересня для сталінградців були важкими, надто важкими днями. Ворог, не рахуючись ні з чим, крок за кроком проривався через руїни міста все ближче й ближче до Волги. Здавалося, ось-ось не витримають люди. Але тільки-но ворог кидався вперед, як наші славі бійці 62-ї й 64-ї армії відкидали його. Руїни міста стали фортецею. Але й сил з кожним часом залишалося все менше.

Перелом в цій важкій і, як часом здавалося, останній годині був створений 13-ю гвардійською дивізією О. І. Родимцева (переданою з резерву Ставки). Після переправи у Сталінград вона одразу ж контратакувала ворога. Її удар був цілком несподіваним для ворога. 16 вересня дивізія О. І. Родимцева відбила Мамаєв курган...».

— Я недарма зачитав вам цей уривок з книги Маршала Радян-

ського Союзу Г. К. Жукова «Воспоминання и размышления», де йдеться про 13-у гвардійську дивізію генерала Родимцева. Саме мені довелось командувати одним з її полків, 42-м стрілко-вим, — розповідає І. П. Єлін, — який у ніч на 15 вересня переправився на правий берег Волги, де одразу ж вступив у бій.

Переправа була нелегкою. В деяких місцях наша оборона була прорвана, і ворог вийшов до Волги. Тільки-но з'явиться на річці катер чи човен, як тут же по ньому відкривається гарматний і кулеметний вогонь...

І все ж такі обдурили пильність ворога, переправилися: перший батальон рушив одразу ж у район вокзалу, інші — на Мамаєв курган.

Так з цього дня почалися наші сталінградські будні. 140 днів і ночей! Бій в місті — найстрашніший, найважчий. Кожний будинок, вірніше те, що від нього залишалося, перетворювалося в опорний пункт. Ширина вулиці — ось відстань, яка розділяла наші й ворожі траншеї. Ми її називали довжиною кидка гранати — бо саме в таких умовах найдійовішим боєм був гранатний. Запал у німецьких гранат горить довше, ніж у наших, — 6—7 секунд. І тому наші бійці призначалися на льоту ловити ворожі гранати і кидати їх у зворотному напрямку, тобто били ворога його ж зброєю. Це було дуже ризиковано, адже граната могла щоміглі вибухнути в руках. Пам'ятаю імена відважних бійців — Іллі Воронова, Глушника. Проте в ті дні це було звичайним явищем, ми

не думали про подвиги й нагороди — ми просто виконували свій військовий обов'язок, виконували наказ Батьківщини: «Ні кроку назад! За Волгою для нас землі нема!». І тому кожна відбита атака, кожний захоплений будинок, кожна доба, що вистояли, — це вже було для нас перемогою.

Іван Павлович розповідав про своїх бойових друзів, про мужність радянських воїнів, про героїзм захисників «дому Павлова», про бій на Мамаєвому кургані. І незмовкаємим рефреном звучали в розповідях слова: «Тільки наша армія, наш народ, тісно згуртований навколо Комуністичної партії, здатний витримати такі випробовування, здатний на такі подвиги в ім'я своєї Вітчизни!».

Загамувавши подих, слухали студенти ветерана. І, дивлячись на їх зосереджені, уважні обличчя, на зрзаних зброї та інші експонати Кімнати Бойової Слави, де проходила зустріч, я піймав себе на думці, що саме в ці хвилини відбувається залучення студентів до подвигу батьків, встановлюється незримий зв'язок поколінь.

І я згадав слова відомого письменника і кінорежисера, учасника оборони Одеси Григорія Поженяна: «Мені здається, що саме зараз, як ніколи, необхідно думати про молоде покоління, якому судилося прожити життя не менш мужнє і величне, ніж те, яке дісталось їх батькам і дідам...».

Саме в цьому напрямку — виховання молоді на славних бойових традиціях радянського народу — вже багато років цілеспрямовано й плідно працює при кафедрі історії КПРС суспільно-політичний клуб «Іскра». І саме в цьому полягає основне значення його роботи.

Б. ПЕРЕЖНЯК.

ВСЕ БІЛЬШОГО значення набуває проблема педагогічного удосконалення навчального процесу в університеті. Практикою доведено, що навчальний процес у вищій школі має значні педагогічні резерви для дальшого поліпшення всебічної підготовки і комуністичного виховання молодого фахівця нашого суспільства.

І щоб найповніше використати ці резерви, потрібно, передусім, постійно підносити педагогічну кваліфікацію і викладацьку майстерність педагогічного персоналу кафедр. Саме цій меті і підкорена робота педагогічного семінару вчених-педагогів нашого університету.

НЕ ТІЛЬКИ ВЧЕНА СТУПІНЬ

У роботі семінару цього року беруть участь професори А. І. Воробйов, С. К. Асланов, Р. О. Каришківський, доценти Д. О. Драгомарецький, А. П. Іванов, Є. В. Владимірова, Ю. Ф. Касіс, Г. Д. Афіногенов, О. П. Ковальчук, С. М. Кіро, П. С. Столяр та інші. Всього ректоратом визначено 137 осіб, що мають в цьому році пройти педагогічну перепідготовку.

Прошло вже кілька занять. Обговорено п'ять доповідей. Першу ґрунтовну доповідь про ідеологічну боротьбу двох соціальних систем і завдання університету в ідейно-політичному вихованні студентів зробив доцент кафедри історії КПРС А. П. Іванов.

На останньому занятті особливий інтерес викликала майстерна і змістовна доповідь доцента кафедри зарубіжної літератури О. П. Ковальчук про роль особи вченого-педагога у всебічному вихованні студентів через навчальний процес.

На цій проблемі варто зупинитись окремо.

Хоч і відомо всім про те, що вихователь сам має бути вихованим і що ідейно-політичний напрямком викладання зумовлюється складом викладачів, все ж дехто з вчених-педагогів вважає, що студентів виховує лише сама

наука, зміст навчання, а тому й завдання кафедри чи викладача полягає в тому, щоб дбати про сучасний зміст лекцій та інших занять, збагачувати навчальний процес ефективними технічними засобами та унаочненнями. Що ж до якостей особи вченого-педагога, то тут ми інколи обмежуємось лише загальною характеристикою: вчена ступінь, чи є публікації, стаж викладацької роботи тощо.

Проте, як показують спеціальні дослідження, сучасний науковий зміст викладання перетворюється в ефективний засіб виховання і всебічного формування студента лише при певних умовах. Це буває тоді, коли

особа вченого-педагога в навчальному процесі діє не лише як інформатор або коментатор готових положень науки, а чітко виявляє свої ідейно-політичні та наукові позиції.

Можна почути й таке: студента не цікавить особа викладача та його власні позиції, і він байдужий до нього — аби знання давав.

Це не так. Опитування студентів других-четвертих курсів університетів показують, що 87 процентів анкетованих вимагають від викладачів суспільних і фахових наук обґрунтованого викладу матеріалу і чітких методологічних і ідейно-політичних оцінок і характеристик. Цій частині студентів імпонує викладач, який «не обминає гострих кутів» (виступ студентки), дає відповіді на злободенні питання життя, переконливо формулює проблеми, що виникають в практиці й показує шляхи їх розв'язання.

З тих, кого ми опитували, 11 процентів не дали чіткої відповіді — послались на викладача: все від нього залежить.

Таким чином, самі студенти у переважній більшості надають перевагу викладачеві, особа якого як вченого і педагога чітко виявляється у навчальному процесі. А це незаперечно говорить про те, що саме в особі вченого-

педагога містяться невичерпні можливості формуючого впливу на студентів через навчальний процес.

А які риси вченого-педагога найбільше імпонують студентам? Що саме в особі викладача справляє найбільше враження на студентів?

І на ці питання ми знаходимо чітку відповідь в анкетах студентів. Студенти досить проникливо характеризують своїх педагогів і багато рис особи виділяють і відповідно оцінюють їх. Але на перше місце переважно більшість студентів ставить такі якості: хороший вчений, добре знає сучасні проблеми науки і життя, вміє їх показати, самостійність і чіткість аргументації, «захоплює дослідницьким підходом», «відповідає на всі питання» і т. ін.

Таке ж місце у відповідях студентів займають якості, здавалось би несподіваного характеру: турботливе ставлення до студентів, вимогливість і справедливість, довір'я і повага до особи студента, допомога і підтримка і т. ін. Майже всі студенти звертають увагу на стосунки викладача з студентами і критично оцінюють неухвалюваність і неповагу, недовір'я і грубість, незрозуміння і незнання їх турбот і формальне ставлення до них.

Досвід перекоонує, що коли викладач втрапив повагу студентів і не зміг знайти в них підтримки своїм діям і коли вчений-педагог бачить у студентах лише «систему, що сприймає інформацію», там особа викладача втрачає виховний вплив на студента.

Отже, проблема особи вченого-педагога, його ідейно-політичної і методологічної озброєності, високої педагогічної кваліфікації, вміння «бачити» рух внутрішнього світу сучасного студента й знаходити шляхи направлено впливу на формування молодого фахівця через навчальний процес — це важливі питання педагогіки навчання у вищій школі.

Є багато інших проблем педагогіки вищої школи. Деякі з них і мають бути розглянуті на педагогічному семінарі.

І. КОБИЛЯЦЬКИЙ,
керівник семінару.

Андрій Іванович ПОЗІГУН

31 грудня 1973 року обірвалося життя Андрія Івановича Позігуна — одного із найстаріших співробітників університету, члена партії з 1940 р.

Андрій Іванович Позігун народився у 1910 році. В 1935 р. він закінчив наш університет у складі першого випуску хімічного факультету. З 1938 року після закінчення аспірантури на кафедрі неорганічної хімії А. І. Позігун назавжди пов'язав своє життя з Одеським університетом.

У 1939 р. А. І. Позігун захистив кандидатську дисертацію, в якій вивчався важливий питання впливу зовнішнього середовища на природу зв'язку і стійкість комплексних сполук.

Під час Великої Вітчизняної війни А. І. Позігун виконував свій обов'язок громадянина і комуніста, захищаючи нашу Вітчизну. Він — учасник оборони Одеси і Севастополя.

Після демобілізації з 1946 року А. І. Позігун знову в університеті: старший викладач, доцент, а з 1951 по 1965 рр. — завідуючий кафедрою неорганічної хімії.

Продовжуючи роботу в галузі дослідження комплексних галогенідів ртуті, Андрій Іванович виконує і роботи технологічного плану, які спрямовані на допомогу виробництву. Це вивчення хлоридуючого випалювання ізоморфного фосфориту, а також одержання фтористого натрію із фторвмістких газів суперфосфатного виробництва.

У подальшому увагу А. І. Позігуна привертало амінокислотні комплекси металів, в галузі дослідження яких ним було виконано ряд важливих робіт.

Дуже велику увагу А. І. Позігун приділяв студентам. Не шкодуючи свого часу, він завжди намагався передати їм свої знання і досвід, був для них не тільки вчителем і вихователем, але й добрим старшим товаришем. І студенти відповідали йому влччністю і любов'ю. З багатьма випускниками його пов'язувала міцна дружба.

А. І. Позігун завжди знаходився в гущі суспільного життя. Він неодноразово обирався в партійне бюро факультету, працював у народному контролі, виконував чимало партійних доручень.

Світла пам'ять про Андрія Івановича Позігуна буде завжди жити у справах його учнів і в серцях хіміків Одеси, співробітників університету, всіх, хто його знав.

ГРУПА ТОВАРИШІВ.

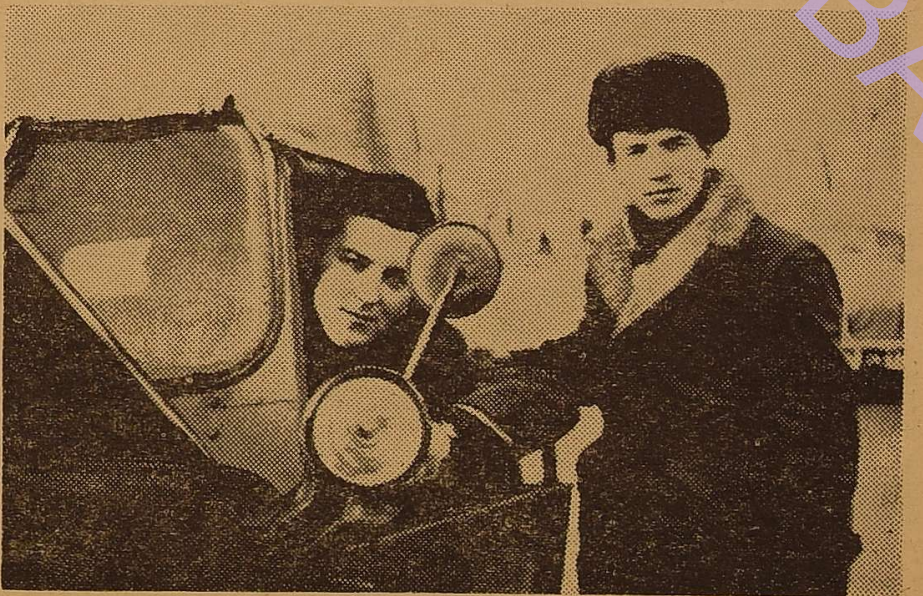
Газеті відповідають

«Про змагання треба сповіщати» («За наукові кадри», № 36 від 10 грудня 1973 р.) — під таким заголовком була надрукована замітка, в якій піддана критиці робота кафедри фізвиховання і спортивного клубу за відсутність об'яв про проведення важливих змагань. Редакція одержала відповідь, в якій говориться, що кореспонденція була обговорена на кафедрі фізвиховання і визнана правильною. У роботі по агітації та пропаганді спортивно-масових заходів є ряд недоліків. Прийнято таке рішення: поліпшити партійно-пропагандистську роботу спортивно-масових заходів; завчасно вивішувати об'яви про змагання, а результати їх висвітлювати в пресі.

Студенти нашого університету навчаються у гуртках ДТСААФ. Серед них великою популярністю користується автомобільний. Всі його відвідувачі достроково здали на права шофера-любителя. В цьому велика заслуга інструктора групи М. П. Панченка.

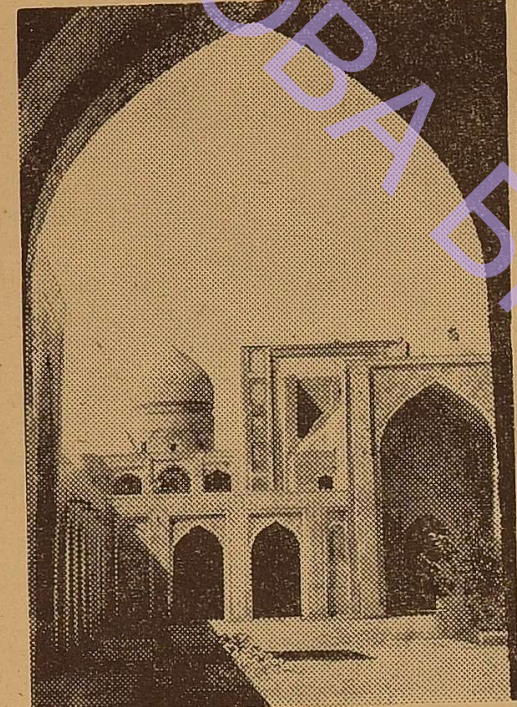
На фото: студенти Л. Сироткін та В. Раца біля автомобіля.

Фото В. МОРОЗА.

КОРИСНО, ЦІКАВО

Група студентів з НДР воєни їздила у Середню Азію. Студенти багато чого пізнали завдяки цій поїздці.

15 вересня ми попросилися з Одесою, і літак Ту-104 доставив нас в Алма-Ату. У прекрасній столиці Казахстану ми провели п'ять сонячних днів. Величезне враження справили на нас величкі гори Алагау і високогірний каток Медео — база зимових видів спорту. Відвідали ми також греблю біля Медео, яка тісно пов'язана з долею Алма-Ати, бо місто було під загрозою селя.

Потім 15 годин дороги у Чимкент, зупинка у столиці Радянської Киргизії Фрунзе. Чимкент — порівняно молоде місто, там немає стародавньої архітектури, але там ми побачили новобудови, які справи-

ли на нас велике враження. Покуштували ми там також національного напою — кумису.

Ще одна тривала поїздка. На цей раз у старовинну Бухару. Глибоко схвилювали пам'ятники східної архітектури, мечеті, мавзолей. Два дні, що ми провели там, запам'яталися на все життя. Нашу увагу привертала краса національних вбрань узбеків.

У Самарканді цілий день подорожували містом, потрапили у світ чудової архітектури, казкових споруд. Побачили ми багато: Регістан, мавзолей Ту-Еміра, обсерваторію Улукбека.

Ми багато читали про Ташкент, знали, що він постраждав від землетрусу, думали, що побачимо якісь наслідки

стихійного лиха. А зустріло нас сучасне місто з численною кількістю нових будівель, прикрашених національним орнаментом. Місто, в якому зараз будується метро.

Важко у цій короткій замітці передати величезні враження від чудової поїздки, важко розповісти про великий обсяг знань, який вона нам дала. Можна сказати одне — таке не забувається.

Алма-Ата. Новий цирк, побудований у формі юрти. Смачний плов по-узбецьки. Самарканд. Площа Регістан. Гості допомагали бавовнярам у збиранні багатого врожаю «білого золота».

Фоторепортаж Ганса ФЬОРСТЕРА

КНИЖКОВА ПОЛИЦЯ

НОВА ЛІТЕРАТУРА З БІОЛОГІЇ

Питанням інформаційного обслуговування приділяється велика увага у повсякденній діяльності нашої бібліотеки. Серед численних книг з фізіології людини і тварин нашої бібліотекою у 1973 році одержані монографії, які розраховані на біологів широкого профілю — наукових працівників і студентів, а також спеціалістів, що працюють у галузі медицини.

А. Р. Шахнович, Д. И. Шапиро. «Математические методы в исследовании биологических систем регуляции», М., 1973.

Книга присвячена актуальній проблемі використання математичних методів для моделювання біологічних систем.

Розглянутий найбільш важливий розділ цієї проблеми — моделювання регуляторних функцій нервової системи. Книга складається з трьох розділів.

У першому розділі викладені основні математичні методи дослідження складних систем — теорії оптимальних систем, теорії ігор, теорії статистичних рішень, теорії нейронних сіток і топології, які необхідні для моделювання біологічних систем.

В другому розділі наведені основні відомості про регуляторні функції нервової системи, починаючи від процесів регуляції імпульс-

ної активності нервової клітинки і кінчаючи регуляцією складної поведінки.

Третій розділ являє собою короткий огляд моделей регуляторних функцій нервової системи, включаючи деякі результати, одержані авторами книги.

У книзі є матеріали оглядового характеру з вітчизняних і зарубіжних джерел. Книга адресована спеціалістам у галузі нейрокібернетики, біофізики, нейрофізіології, математики і лікарям різних спеціальностей, які цікавляться проблемами моделювання фізіологічних процесів, а також аспірантам і студентам відповідних спеціальностей.

Н. С. Мисюк. «Модели механизмов мозга человека», Минск, 1973. У монографії автор, член-кореспондент АМН СРСР, узагальнює особисті спостереження і дані літератури, будує логічні моделі цих механізмів. Автор звертає увагу на те, що необхідно конкретизувати поняття «гальмування» і диференціювати його на «стан гальмування», «процес гальмування», «гальмуюча функція», а також трактує кожне із них. Нижче автор обґрунтовує й описує спектр станів і процесів.

В одному розділі описується принцип чергування нейрональної

діяльності у функціональній системі — один із важливих механізмів надійності нервової системи. Вводиться поняття «факультативний рефлекс», який не є ні умовним, ні безумовним, відзначається, що ототожнення безумовних рефлексів з народженими неправомірно.

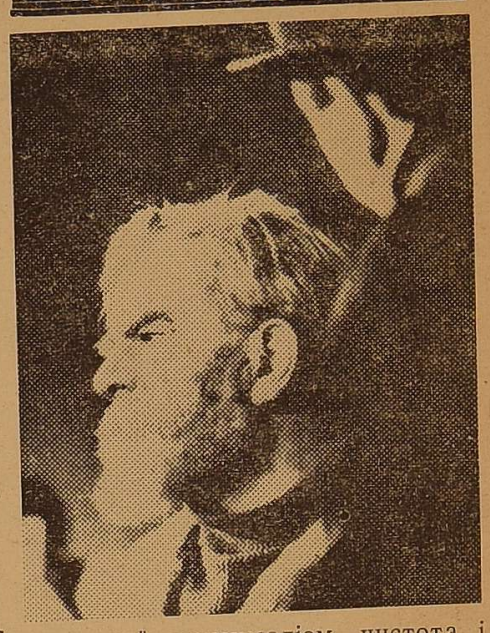
У роботі піддається розгляду принцип подвійної детермінації нервової і психічної діяльності людини на основі положення про те, що спонукальна діяльність головного мозку є одним із найважливіших механізмів активної поведінки людини. Далі автор розкладає модель структури центральної нервової системи і поведінки людини і визначає роль сигналу і команди на різних рівнях її діяльності.

У наступних розділах формується презумпція нейрональної комбінаторики пам'яті й обговорюються психофізіологічні відношення. Автор описує математичну модель мислення лікаря у процесі встановлення діагнозу, розроблену спільно із співробітниками і апробовану в процесі розпізнання захворювань нервової системи у багатьох людей. У кінці книги великий список літератури: вітчизняної, перекладної і зарубіжної.

Л. ЗОБОВА.

ТЕАТР

БІЙ ЗА ЛЮДСЬКУ ГІДНІСТЬ

Десятеро заложників сидять у холодному підвалі за довгим столом — люди, абсолютно різні за своїм внутрішнім складом, характером, суспільним становищем. Дев'ятеро з них зовсім не борці, але всі мають бути страчені «у відплату» за одного вбитого фашистського солдата. Трагізм ситуації, в яку потрапили ці десять героїв п'єси словацького драматурга Івана Буковчана «Перш, ніж заспіває півень», поставленої Українським музично-драматичним театром імені Жовтневої революції, полягає в психологічній невідповідності їх, звичайних людей, до такого випробування. Й іспит на стійкість та гідність витримують не всі.

Спектакль майже повністю позбавлений зовнішніх ознак ефектності, надзвичайно динамічний, по суті, як і в кожному гостросюжетному творі, фабула, якою б вона не була захоплюючою, — лише спосіб сказати про більш суттєве — про етичний конфлікт.

З підступною пропозицією самим видати на смерть оудь-кого одного, аби врятуватися іншим дев'ятьом, до заложників звертається «інтелектуальний» фашист — фарисей Фішл (Є. Дудов). В драмі невідомо, чим має кінчитися його духовна боротьба з проповідником братерства вчителем Томком (Ю. Шапиро), з безіменним учасником повстання, єдиним, хто знає, як діяти (А. Дриженко), з юнаком-ідеалістом Ондреем, здатним на самопожертву (В. Яковець), з проповідником помсти Терезчаком (народний артист УРСР І. Твердохліб) і з перукарем Угриком (І. Максимов), здатним на зраду і її спокуту, та іншими персонажами. Але наприкінці п'єси дев'ятеро заложників вже зовсім не ті, якими були на початку. Навіть Само Угрик, який трічі зрісав в собі людини, перш, ніж заспівав півень, спробується на мужній вчинок — свідомо йде на смерть, щоб відновити своє добре ім'я.

Звернення театру до цієї п'єси дуже зобов'язує. Чи всім і чи в усьому вдалося справитися з цим завданням? Певно, образ Приблуди (А. Дриженко) мав би стати центральним. Тільки цей єдиний з усіх борець, учасник Словацького національного повстання знає вихід зі становища — не втрачати людської подобу і одразу ж відхилити пропозицію Фішла, — але не може переконати вбиває Угрик. Проте Приблуда у цій постановці став лише схематичним резонансом, котрий майже тільки декларує. Як єдиний його вчинок на протязі всього сценічного часу сприймається те, що Приблуда силою затримує Ондreja, коли той хоче піти на самопожертву. Цієї декларативності могли б уникнути і режисер (В. Пахомов), і актор.

Ю. Шапиро тонко і тактовно показує еволюцію і зростання свого героя Томка. В одному підвалі замкнені і вчитель, і учні, які чекають від свого наставника пояснень і порятунку. І Томко, в якому на початку спектакля обиватель сильніший від вчителя, врешті, побачивши настрої учнів, зростає до керівника заложників, проповідника людської гідності й братерської любові.

Творчим досягненням молодого артиста В. Яковця є надзвичайна вірогідність його студента Ондreja. Вміло передані артистом

юнацький максималізм, чистота і бережне ставлення до коханої дівчини Франки (артистка І. Черкаська). Хочеться вірити, що надалі цей здібний артист разом з режисером вдасться створити цей образ більш психологічно витриманим. Занадто вже плаксива, галаслива та балакуча ця 16-річна гімназистка Франтішка.

Також хотілось би поацити більш глибоким і виконання ролі доктора Шустека та Угрика. Істеричність, шкурництво Шустека у І. Коцара виражені чітко зовнішніми прийомами. Насамперед гротескно зображує І. Максимов свого Угрика. Трагічна роль зрадника і оягуза, котрий згодом усвідомлює всю низкість вчиненого ним, не повинна б бути настільки комедійною за засобами вираження.

Гідно продовжує величезний ряд талановито створених образів народний артист УРСР І. Твердохліб (пан Терезчак). Зсушення роками і нещастями крем'яно-старик поховав сина, але зберіг віру в його праведні діяння, в те, що син не зрадник. Для цієї сильної духом людини звистка про зв'язок сина з партизанами — найбільше щастя, і проникливо звучать слова вдячності старого лісника за що повину. Терезчак мало говорить, але кожне, вимовлене по-особли- вому, по-твердохлібівськи слово, євангельський вислів вражає і запам'ятовується. Терезчак у Твердохліба стає втіленням віковичної мудрості, апостолом помсти зрадникам.

Однією з найбільш переконливих постатей у спектаклі є Фішл (Є. Дудов). Він абсолютно впевнений не тільки у своїй правоті, а і в тому, що незбагненний заложниками, бажає їм добра. Надзвичайно доречний, наприклад, такий жест артиста — Фішл обтирає спитіле чоло: він так старається служити людям, він такий хороший і порядний. Вся постать Фішла випромінює самоповагу.

Лицемірство свого героя у сцені з ключем від підвалу Є. Дудов передає тонко — Фішл вкрадливий, він напучує «заблудних», пропонує їм «ключ до спасіння», переконує тікати, чудово розуміючи, що втікача чекає розстріл.

Добре виконані ролі — повитухи Баб'якової народною артисткою УРСР В. Туз, дружини аптекаря — заслуженою артисткою УРСР С. Шиманською.

З жіночих образів найбільш колоритна і соковита постать повії Маріки Мондокової, дуже вдало зіграної С. Гужвою. Маріка Гужви більш відверта, порядна та чесна в усіх своїх вивах, ніж інтелігентна аптекарка. Хотілося б тільки в одній сцені — сварці між цими двома представницями протилежних суспільних верств — побажати режисерові й артисткам знайти менш крикливі та балаганні засоби.

Чи не зменшують такі окремі недоліки загальний вплив спектаклю на глядача? Така велика і складна робота не могла обійтись без оріхів. Та ми впевнені, що акторський колектив легко їх усуне — і вистава ще більш вирає. А в цілому ця нова робота театру справляє на глядачів враження і має велике пізнавальне та виховне значення.

О. ГРУДИНОВКЕР,
студент вечірнього відділення філфаку.